

'Achter slot en grendel'

Een onderzoek naar de in verzekeringstelling van een minderjarige.

Nummer: KOM2016/016

Datum: 1 september 2016

INHOUDSOPGAVE

1	SAMENVATTING	4
2	KLACHT	5
2.1	WAT IS DE KLACHT?	5
2.2	VOORAFGAAND AAN DE KLACHTBEHANDELING BIJ DE KINDEROMBUDSMAN.....	5
2.3	WAT GING ER AAN DE ARRESTATIE VOORAF?	6
3	BEVINDINGEN	7
3.1	DOSSIERINFORMATIE.....	7
3.2	BEZOEK.....	9
4	VISIES.....	10
4.1	VISIE BLOEM.....	10
4.2	VISIE VERZOEKSTER.....	11
4.3	VISIE POLITIE	11
4.4	REACTIE POLITIECHEF	12
4.5	VISIE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE.....	13
5	KINDERRECHTEN	14
5.1	KINDERRECHTENKADER.....	14
5.2	EERDER ONDERZOEK	16
5.3	VERANDERINGEN	16
6	BEOORDELING	18
7	CONCLUSIE EN AANBEVELING.....	21
8	RELEVANTE LITERATUUR EN WET- EN REGELGEVING	22

1 **SAMENVATTING**

Bloem is op 17 januari 2012 ontboden op het politiebureau van Politie Eenheid Rotterdam¹ om als verdachte te worden verhoord, naar aanleiding van een overval in de woning van haar vader. Tijdens het strafrechtelijk onderzoek is Bloem al eerder verhoord als getuige. Tijdens het verhoor is door de hulpofficier van justitie besloten om Bloem in verzekering te stellen. Bloem heeft van 17 januari 2012 tot en met 19 januari 2012 doorgebracht in het cellencomplex van het politiebureau. Bloem heeft deze periode als zeer traumatisch ervaren. De moeder van Bloem en Bloem hebben klachten over de beslissing tot in verzekeringstelling en over de in verzekeringstelling zelf, waarbij niet of te weinig rekening zou worden gehouden met de leeftijd en de persoonlijke situatie van Bloem. De in verzekeringstelling heeft een grote indruk gemaakt en tot op heden ondervindt zij hier de gevolgen van.

De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan naar de beslissing tot in verzekeringstelling en de omstandigheden van het verblijf van Bloem in het cellencomplex van het politiebureau, waarbij geen rekening zou worden gehouden met haar leeftijd als het gaat om het overhandigen van persoonlijke spullen, de plaatsing van Bloem in een observatiecel en het scheiden van Bloem van volwassenen. De Kinderombudsman concludeert dat op basis van de beschikbare informatie geen oordeel kan volgen over de beslissing tot het plaatsen van Bloem in een observatiecel. De overige (deel)klachten zijn gegrond.

¹ Ten tijde van de klachtbehandeling was de benaming Politie Zuid Holland Zuid.

2 KLACHT

2.1 Wat is de klacht?

De Kinderombudsman is benaderd door Bloem² en haar moeder (hierna: verzoekster) met klachten over Politie Eenheid Rotterdam (hierna: politie). Bloem is naar aanleiding van een verdenking van het medeplegen van een overval in de woning van haar vader eerst als getuige verhoord en twee maanden later als verdachte in verzekering gesteld. Hierdoor heeft Bloem drie dagen en twee nachten in voorarrest doorgebracht op het politiebureau van Politie Eenheid Rotterdam. Bloem was toen veertien jaar oud. Een deel hiervan vond plaats in een observatiecel. Verzoekster en Bloem zijn het niet eens met de beslissing tot inverzekeringstelling en zij hebben klachten over de inverzekeringstelling zelf.

De klachtformulering luidt als volgt:

1. Verzoekster en haar dochter klagen erover dat de dochter ten onrechte in verzekering is gesteld en er geen alternatieven zijn onderzocht.
2. Verzoekster en haar dochter klagen erover dat onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de dochter door kleding en studieboeken niet – althans pas vlak voordat zij weer naar huis mocht – aan haar dochter te overhandigen.
3. Verzoekster en haar dochter klagen erover dat er onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de dochter met betrekking tot de plaatsing van haar in de observatiecel en dat die plaatsing niet noodzakelijk was.
4. Verzoekster en haar dochter klagen erover dat er onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de dochter met betrekking tot het zoveel mogelijk scheiden van minderjarigen van volwassenen.

De Kinderombudsman heeft de klachten onderzocht en zal de klachten beoordelen aan de hand van de vereisten voortvloeiend uit het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

2.2 Voorafgaand aan de klachtbehandeling bij De Kinderombudsman

Op 5 november 2012 dient verzoekster een klacht in bij de Politie Eenheid Rotterdam met betrekking tot de inverzekeringstelling van haar minderjarige dochter en de omstandigheden waaronder die heeft plaatsgevonden. Op 16 januari 2015 is de klacht voorgelegd bij De Kinderombudsman. Er is veel gebeurd in de periode tussen het indienen van de klacht bij de politie en 16 januari 2015.

Er hebben twee klachtgesprekken plaatsgevonden met de politie in samenwerking met Defence For Children.

Er hebben rechtszaken plaatsgevonden, waaronder een procedure omtrent een vergoeding voor de inverzekeringstelling. De rechter heeft in deze beslist tot het toekennen van schadevergoeding. De redenen hiervoor waren:

² Dit is een gefingeerde naam.

- de ingrijpende ervaring van de inverzekeringstelling zelf;
- het bezoek tussen Bloem en verzoekster dat plaatsvond met een glaswand ertussen;
- het continu brandende licht in de politiecel;
- de omstandigheden gedurende de inverzekeringstelling die niet toegesneden waren op de leeftijd van Bloem.

Daarnaast heeft er nog een interventie plaatsgevonden door een medewerkster van De Kinderombudsman. Eén van de klachten die Bloem en verzoekster hadden, had betrekking op het feit dat bezoek van ouders aan een minderjarige verdachte plaats vond met een glaswand er tussen. De Kinderombudsman heeft in zijn rapport van februari 2012³geoordeeld dat bezoek zonder glazen wand hoort plaats te vinden. Omdat het bezoek in augustus 2013 volgens verzoekster en Defence for Children nog altijd met glazen wand er tussen plaats vond, heeft op 13 augustus 2013 een medewerkster van De Kinderombudsman contact opgenomen met de Politie Eenheid Rotterdam. Inmiddels vindt nu in beginsel bezoek plaats zonder een glazen tussenwand. Een andere medewerkster van De Kinderombudsman heeft dit tijdens een bezoek aan het cellencomplex kunnen bevestigen. Voor de uitzonderingssituaties waarbij bezoek achter glas een absolute noodzaak is, is er nog wel beschikking over een dergelijke bezoekuimte. Doordat de situatie is aangepakt en verbeterd, is de klacht over het bezoek met een glaswand er tussen geen onderdeel meer van de klachtbehandeling door De Kinderombudsman.

Na de diverse acties is er alsnog per brief van 13 november 2013 door verzoekster een klacht ingediend bij de Commissie voor de Politieklachten Zuid Holland Zuid. De hoorzitting vond plaats op 3 februari 2014. Bloem en haar moeder waren het niet eens met het oordeel. Hierna heeft verzoekster binnen de vereiste termijn de klacht voorgelegd bij De Kinderombudsman, die de klacht heeft voorgelegd aan de politiechef van de Regionale Eenheid Rotterdam. Klacht 1 heeft De Kinderombudsman tevens voorgelegd aan de minister van Veiligheid en Justitie (hierna: minister).

2.3 Wat ging er aan de arrestatie vooraf?

De ouders van Bloem zijn gescheiden. De verhouding tussen Bloem en haar vader zijn op zijn zachtst gezegd verstoord. Kort voor de overval plaatsvond, had de rechter beslist dat de vader van Bloem geen gezag meer over haar heeft en is de vader een jaar omgang ontzegd met Bloem.

³ Rapport 'Bezoek van ouders aan minderjarigen in politiecellen', KOM001/2012

3 BEVINDINGEN

Voor het onderzoeken van de klacht heeft een medewerkster van De Kinderombudsman het klachtdossier opgevraagd bij de politie, het politiedossier ingezien op het bureau en een bezoek gebracht aan het cellencomplex waar Bloem heeft moeten verblijven. Deze informatie wordt hier uiteengezet.

3.1 Dossierinformatie

Bloem is in eerste instantie getuige geweest en twee maanden later als verdachte aangemerkt van het medeplegen van een misdrijf in het huis van de vader van Bloem. Dit heeft plaatsgevonden in 2011. Het misdrijf betrof een gewapende overval in een woning, een zogenaamde High Impact Crime delict. Bloem is buiten heterdaad aangehouden en in verzekering gesteld. Bloem verbleef van 17 januari om 09.32 tot 19 januari 2012 om 19.30 uur op het politiebureau. De zaak is uiteindelijk geseponeerd.

Uit het politiedossier blijkt dat er is besloten tot het overgaan van het in verzekering stellen van Bloem in het belang van het onderzoek. In het bevel tot inverzekeringstelling staat opgenomen:

"overwegende, dat het ter zake ingestelde onderzoek nog niet is voltooid en het in het belang daarvan nodig is dat verdachte tijdens het onderzoek ter beschikking van justitie zal blijven;

overwegende, dat het bestaan van deze grond blijkt uit de volgende omstandigheden:

- *de noodzaak van een (nader/verder) verhoor verdachte;*
- *confrontatie van verdachte met getuigen en/of hun verklaringen;"*

Gedurende het verblijf is uit de mutaties o.a. op te maken dat:

- Bloem op 17, 18 en 19 januari 2012 is verhoord.
- De Raad voor de Kinderbescherming op 17 januari 2012 is langs geweest in het kader van vroeghulp.
- Bloem op 17 januari 2012 om 19.00 uur is verplaatst naar een andere verdieping in verband met geluidsoverlast.
- Bloem op 18 januari 2012 om 11.14 uur in een observatiecel is geplaatst. In het systeem zijn er geen mutaties te vinden waaruit blijkt welke overweging is gemaakt om tot die beslissing te komen. De beslissing om een verdachte in een observatiecel te plaatsen wordt niet door de arts genomen, maar door de hulpofficier van justitie.
- Bloem op 18 januari 2012 om 20.23 bezocht werd door een arts.
- Bloem op 19 januari 2012 om 19.21 uur is heengezonden.

Of het vroeghulprapport is meegenomen in de beslissing tot inverzekeringstelling, is niet duidelijk. Er is niet bevestigd en niet ontkend dat het kenbaar was bij het Openbaar Ministerie.⁴ Duidelijk is wel dat de vroeghulp de Raad voor de Kinderbescherming

⁴ Uit onderzoek van Defence For Children kwam o.a. naar voren dat bij zaken waar een raadsrapport is opgemaakt, niet altijd duidelijk is of de hulpofficier van justitie er kennis van heeft genomen: "Een paar nachtjes in de cel", Defence for Children, Berger, M. & C. van der Kroon, 2011, p. 34.

aanleiding heeft gegeven om over te gaan tot het ambtshalve openen van een onderzoek. Uit dit onderzoek is onder andere gebleken dat:

- Bloem het verblijf op het politiebureau als traumatische heeft ervaren.
- Bloem sociaal kwetsbaar is doordat zij zich zorgen maakt over wat anderen nu van haar denken.

Voorts geeft de Raad voor de Kinderbescherming in de rapportage aan dat zij van mening is dat Bloem extra schade heeft opgelopen, door de inverzekeringstelling. Ondanks dat deze informatie achteraf beschikbaar was, wordt het hier vermeld om aan te geven wat een impact een inverzekeringstelling kan hebben op een kind en hoe het van belang is dat een vroeghulprapport wordt meegenomen in een beslissing over te gaan tot een inverzekeringstelling.

Uit de opgevraagde informatie bij de politie is niet gebleken en is niet meer te achterhalen wat er precies is gebeurd bij de afdeling arrestantenzorg waardoor de boeken en kleding vertraagd zijn gegeven aan Bloem. Ook is niet geregistreerd wanneer de boeken zijn afgegeven door verzoekster en door de politie aan Bloem zijn gegeven. Uit de klachtbehandeling is wel naar voren gekomen dat Bloem deze spullen een dag later kreeg, dan zij waren afgegeven. Uit het klachtdossier blijkt voorts dat de informatiefolder voor minderjarigen ten tijde van het verblijf van Bloem nog niet werd overhandigd.

In de toen geldende richtlijnen van het cellencomplex volgt over de omstandigheden in een cel en het raadplegen van een arts:

"Een cel is ongeschikt voor insluiting als:

- *de oproepinstallatie niet werkt*
- *de verlichting defect is*
- *het ingebouwde toilet defect is*
- *de brandmelder defect is*
- *de cel in vervuilde toestand is achtergelaten als bedoeld onder 6.1."*

"De beslissing tot het plaatsen in een observatiecel dient genomen te worden door een hulpofficier van justitie. Hij houdt daarbij zoveel mogelijk rekening met het advies van de GGD-arts. (...) Bij verblijf van langer dan 24 uur dient de GGD-arts te beslissing of het verblijf in de observatiecel moet worden voortgezet."

"In elk geval waarbij sprake is van redelijke twijfel omtrent de lichamelijke of geestelijke toestand van ingeslotene wordt te allen tijde een arts of psychiater ingeschakeld. (..) Indien een arts van de GD het noodzakelijk acht, wint hij informatie in over de ingeslotene bij de huisarts van de ingeslotene."

"Indien het afwijkend gedrag leidt tot gevaar voor de ingeslotene zelf, verzorgers en/of derden, dient onverwijld contact opgenomen te worden met een GGD-arts."

"Het verzoek om een arts door de ingeslotenen alsmede het verzoek zelve aan de arts of psychiater en het bezoek van de arts of psychiater alsook diens aanwijzingen met betrekking tot het omgaan met de ingeslotene dient in de arrestantenadministratie te worden geregistreerd."

Met betrekking tot de omstandigheden binnen de observatiecel wordt door de politie aangegeven dat tijdens het verblijf van Bloem het niet mogelijk was zelf het licht aan en uit te doen. Dit is nu wel mogelijk. Dit is de medewerkster van De Kinderombudsman ook tijdens het bezoek getoond. Tegenwoordig is de techniek dusdanig anders dat arrestanten door de verbeterde camera's ook met het licht uit kunnen worden geobserveerd.

De politie geeft aan dat er een arts geraadpleegd wordt als er bij een verdachte sprake is van suïcidale neigingen. Dit zou normaal gesproken worden gedaan middels het schrijven van een brief waarin deze neigingen beschreven worden.

De politie kon op verzoek van De Kinderombudsman geen verslag ter beschikking stellen waaruit de noodzaak van de plaatsing in de observatiecel zou blijken en op welke manier het belang van Bloem hierin mee is genomen. Daarnaast kon er ook geen logboek worden overlegd, waar uit zou blijken dat over de omstandigheden binnen de cel is geklaagd en wat er met die klachten is gedaan. Deze registratie was op het moment dat Bloem daar zat ook nog niet zozeer verplicht. Sinds 14 juni 2016 gelden nieuwe richtlijnen waarin is aangegeven dat elke klacht moet worden genoteerd van minderjarigen.

3.2 Bezoek

Een medewerkster van De Kinderombudsman heeft het cellencomplex bezocht en zij is rondgeleid door een medewerker aldaar. Zij is meegenomen in het gehele proces van binnenkomst tot het dagelijkse verblijf in het cellencomplex zelf. Als een minderjarige zich moet melden op het politiebureau dan gelden er vanaf dat moment specifieke rechten en plichten, waaronder het recht op spullen die voor je kunnen worden afgegeven. Bij binnenkomst wordt er een folder uitgedeeld aan minderjarigen: 'Op het politiebureau en jonger dan 18 jaar? Wegwijzer over je rechten en plichten'. Hierin worden de jongeren geïnformeerd over hun rechten en plichten op het politiebureau, waarin onder andere staat opgenomen dat je in je cel om schoolboeken mag vragen.

Voor het scheiden van minderjarigen en volwassenen, werd bij de rondleiding duidelijk dat het bouwtechnisch niet mogelijk is een minderjarige te plaatsen in een cel, waarbij geluiden van andere (volwassen) ingeslotenen kan worden uitgesloten. Aangegeven is dat er wel zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met het plaatsen van minderjarigen zo ver mogelijk bij de volwassenen vandaan. Bloem werd in een cel op een andere verdieping geplaatst om het binnendringen van lawaai te beperken.

4 VISIES

4.1 Visie Bloem

Een medewerkster van De Kinderombudsman heeft gesproken met Bloem over de klachten die zijn voorgelegd aan De Kinderombudsman. Bloem is in het strafrechtelijk onderzoek in eerste instantie verhoord als getuige. In tweede instantie kreeg verzoekster een brief dat Bloem zich diende te melden op het politiebureau als verdachte en in verzekering gesteld zou kunnen worden.

Bloem geeft aan dat zij zich nog alles heel goed herinnert en dat vooral het eerste moment in de cel haar is bijgebleven. Het was de eerste keer dat Bloem in contact kwam met de politie en ook de laatste keer. Zodra Bloem aankwam werd zij aangehouden, moest zij haar spullen inleveren, de veters uit haar schoenen halen en de politiecel in. Bloem moest daar wachten en het leek uren te duren. Zij raakte in paniek en moest erg huilen. Bloem had niets gedaan en geen idee waarom zij in de politiecel zat. De advocaat heeft tijdens het wachten een bezoek gebracht aan Bloem en enige uitleg gegeven over de procedure.

Bloem werd later gehaald door de agenten om te worden verhoord. Bloem geeft aan dat zij tijdens het verhoor erg moest huilen en zij geeft aan dat de agenten deden alsof zij een vreselijke crimineel was. Een agent had gezegd: "Wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten." Tijdens het verhoor is niet gesproken over alternatieven voor de inverzekeringstelling. Op de vraag van Bloem hoe lang zij zou moeten blijven, werd geantwoord: "Je blijft zolang als wij dat willen."

Bloem is na het verhoor teruggebracht naar haar cel. Vanwege de herrie buiten de cel, is zij naar een andere cel gebracht. De cel was hetzelfde als de eerste cel: een kale ruimte met een wc en een bank. Er was geen tv, geen leesboek of tijdschrift. Verzoekster heeft wel studieboeken gebracht en kleding. Bloem geeft aan dat zij de boeken en de kleding echter pas op dag drie heeft gekregen, vlak voordat zij weg kon. Bloem geeft aan dat zij om deze spullen had gevraagd, maar dat de agenten zeiden dat zij deze niet kreeg.

Gedurende de inverzekeringstelling, is een dokter bij Bloem langs geweest. Bloem voelde zich niet lekker. Zij stikte bijna in het huilen geeft zij aan. Later is zij naar een observatiecel gebracht. Bloem vond dat niet nodig. Zij moest erg huilen, maar geeft aan dat zij zichzelf echt niets aan zou doen en dat dat ook niet eens mogelijk was in de kale ruimte.

In de observatiecel brandde vervolgens de hele tijd het licht. Bloem heeft gevraagd of dit uit mocht, maar de medewerkers gaven aan dat dit niet kon, omdat zij haar dan niet meer konden zien. Bloem werd medegedeeld dat zij haar ogen maar moest dicht doen. Als Bloem naar de wc toe wilde in haar observatiecel, moest zij bellen om dit aan te geven. De politie zou dan niet meekijken op de camera. Dit heeft ervoor gezorgd dat Bloem niet naar de wc durfde, omdat zij bang was dat zij werd gezien.

4.2 Visie verzoekster

Verzoekster geeft aan dat zij van mening is dat de kinderrechten uit het IVRK onvoldoende zijn nageleefd en dat het belang van haar dochter geen eerste overweging is geweest bij de beslissingen die de politie heeft genomen. Bij de insluiting van Bloem in de politiecel is geen rekening gehouden met de leeftijd, de psychische situatie en het feit dat zij net in een cruciale schoolperiode zat. Verzoekster geeft aan de politie hiervoor van informatie te hebben voorzien (zowel voor het verhoor als tijdens het verhoor), door het sturen van brieven en e-mails van o.a. uitspraken van de rechter, de school en de psycholoog, met het verzoek over te gaan tot een alternatief voor de in verzekeringstelling.

Voorts geeft verzoekster aan dat tijdens de klachtbehandeling bij de politie bleek dat bij de beslissing tot in verzekeringstelling de officier van justitie niet op de hoogte was (gesteld) van de conclusie van de vroeghulp van de Raad voor de Kinderbescherming. Hieruit zou blijken dat de Raad adviseerde Bloem heen te zenden.

Verzoekster geeft aan dat zij op 17 januari 2012 tijdens het bezoek boeken en kleding heeft gebracht. Deze werden geweigerd. Op 18 januari 2012 zou verzoekster wederom de boeken en kleding hebben gebracht tijdens het bezoek om 20.39 uur. Dit keer werden de spullen wel aangenomen.

Na plaatsing in de observatiecel, heeft verzoekster, mede namens Bloem, verzocht om een arts, omdat Bloem hartkloppingen had, bleef huilen en last kreeg van erge hoofdpijnen.

Verzoekster geeft aan dat de in verzekeringstelling veel teweeg heeft gebracht in het jonge leven van haar dochter. Naast de diagnose PTSS door de in verzekeringstelling, is Bloem blijven zitten op school. Zij moest in therapie voor de PTSS en heeft veel lessen op school moeten missen door paniekaanvallen, hoofdpijnen en het daardoor niet kunnen leren. Tot op de dag van vandaag heeft de in verzekeringstelling nog steeds zijn sporen nagelaten. Verzoekster verbaast zich erover dat de politie niet de moeite heeft genomen excuses aan te bieden aan Bloem, na alles wat het teweeg heeft gebracht in haar leven. Immers inherent aan de in verzekeringstelling en verhoren was dat Bloem continu werd geconfronteerd met haar vader. Ook ten opzichte van Bloem haar vriendinnen was het moeilijk, aangezien zij die drie dagen niet op school aanwezig kon zijn en dit moest verklaren.

4.3 Visie politie

Uit de klachtbehandeling blijkt dat de politie zich op het standpunt stelt dat vanwege de ernst van het feit en dat het plaatsvond in familiekring, het verblijf in de politiecel redelijk en proportioneel was en de in verzekeringstelling niet thuis of bij een familielid kon plaatsvinden. De verstoorde relatie tussen Bloem en haar vader was een extra overweging voor de beslissing tot in verzekeringstelling. Daarnaast wordt aangegeven dat de drie dagen in verzekeringstelling nodig waren voor de verhoren en verder onderzoek. Het onderzoek is leidend voor de beslissing tot in verzekeringstelling. De politie geeft aan dat als er wordt overgegaan tot een in verzekeringstelling er een fax uitgaat naar de Raad

voor de Kinderbescherming en het advies van de vroeghulp aan de officier van justitie ter beschikking wordt gesteld.

De politie geeft voorts aan dat de inverzekeringstelling op meerdere momenten is getoetst door de officier van justitie en dat de politie op last van het Openbaar Ministerie heeft opgetreden.

Uit het klachtdossier komt verder naar voren dat verdachten niet langer dan noodzakelijk worden vastgehouden en met name als het gaat om minderjarigen.

4.4 Reactie politiechef

De politiechef Eenheid Rotterdam heeft laten weten dat de aandacht voor het insluiten van minderjarige verdachten de laatste jaren is toegenomen. De wet voorziet in alternatieven voor het verblijven van jeugdigen in een politiecel en de politie streeft er naar om de verblijfsduur van minderjarigen in de politiecel zo kort mogelijk te laten zijn. Voorafgaande aan de plaatsing van een aangehouden minderjarige in een politiecel worden belangen afgewogen. Er wordt hierbij rekening gehouden met de leeftijd, het belang van de minderjarige, het belang van de opsporing, het belang van eventuele slachtoffers en de maatschappelijke veiligheid. Deze belangenafweging zou ook worden gemaakt bij zogenaamde High Impact Crime delicten.

Daarnaast geeft de politiechef aan dat bij de insluiting van minderjarige verdachten er een zorgplicht is van de politie en deze zorgplicht van een ander niveau is dan voor meerderjarige verdachten. In 2013 is deze zorgplicht aangescherpt en heeft dit geleid tot aangepaste procedures.⁵

Met betrekking tot de eerste klacht geeft de politiechef aan dat in de situatie van Bloem er sprake was van een verdenking van medeplichtigheid aan een High Impact Crime delict. Alvorens Bloem in verzekering werd gesteld is er toestemming verkregen van de officier van justitie. Hierbij geeft de politiechef aan dat het geen uitzondering is dat een minderjarige die wordt verdacht van een dergelijk feit in verzekering wordt gesteld. De grond voor de inverzekeringstelling lag in het feit dat het onderzoek nog niet was voltooid en hechtenis in het belang was van het onderzoek. Daarbij geeft de politiechef aan dat de inverzekeringstelling zelf voldeed aan alle wettelijke bepalingen en verplichtingen.

De politiechef geeft aan dat er geen alternatieven voor de inverzekeringstelling zijn onderzocht. Dit is gelegen in het feit dat er sprake was van een High Impact Crime, waarbij het opsporingsbelang heeft geprevaleerd boven het belang van de minderjarige. Het feit dat de officier van justitie in een later stadium heeft beoordeeld dat de minderjarige niet meer als verdachte werd aangemerkt doet volgens de politiechef niet af aan de noodzakelijkheid en rechtmatigheid van de aanhouding en de inverzekeringstelling.

⁵ Inmiddels is er een vernieuwde versie van de richtlijnen beschikbaar en van kracht per 14 juni 2016.

Met betrekking tot klacht 2 is aangegeven dat de klachtencommissie heeft geoordeeld dat het acceptabel is dat het verstrekken van goederen aan zowel meerderjarige als minderjarige ingeslotenen enige vertraging oploopt, gelet op de vele werkzaamheden die door de medewerkers van de arrestantenafdeling moeten worden uitgevoerd. De politiechef sluit zich bij dit standpunt aan, waarbij de kanttekening wordt geplaatst dat de afgelopen jaren het verstrekken van studieboeken prioriteit heeft gekregen en dat dit mede daarom is opgenomen in de informatiefolder die wordt verstrekt aan ingesloten minderjarigen.

Met betrekking tot klacht 3 is aangegeven dat de politiechef van mening is dat de politie juist en conform de procedures heeft gehandeld. De noodzakelijkheid voor het plaatsen van Bloem in een observatiecel zou blijken uit de door de minderjarige afgegeven suïcidale signalen. Deze procedure volgt uit het huishoudelijk reglement van toen en nu. Hierbij is alle zorgvuldigheid betracht waarbij eveneens een arts is geconsulteerd.

Met betrekking tot klacht 4 is aangegeven dat het niet kan worden uitgesloten dat een minderjarige in een cel verblijft tussen volwassenen. Er zou geen beleid zijn geformuleerd met betrekking tot aparte dan wel aangepaste cellen voor minderjarigen. Wel worden minderjarigen doorgaans in een cel geplaatst waarbij er zoveel mogelijk afstand wordt gecreëerd tussen de cel van de volwassene en minderjarige. In het geval van Bloem is er rekening gehouden met de leeftijd van de minderjarige. Zij is op een andere verdieping geplaatst om binnenkomend lawaai veroorzaakt door overige ingeslotenen te beperken.

Uit de reactie van de politiechef is op te maken dat hij zich vooralsnog aansluit bij de handelswijze van de politie en daarmee de ongegrondheid van de klachten handhaaft.

4.5 Visie minister van Veiligheid en Justitie

De minister van Veiligheid en Justitie is gevraagd inzicht te geven in de besluitvorming met betrekking tot klacht 1. Uit het klacht- en politiedossier dat ter beschikking is gesteld, blijkt dat de officier van justitie, die destijds de zaak behandelde, heeft aangegeven dat Bloem op enig moment verdachte was geworden, met als gevolg dat Bloem is aangehouden en in verzekering is gesteld. De officier van justitie geeft aan dat er geen sprake is van kinderrechtschendingen, daar Bloem op een wijze zoals dat bij minderjarigen gebruikelijk is, in verzekering is gesteld. Er is vroeghulp verleend, echter is niet duidelijk geworden of het advies is meegenomen in de beslissing en op welke manier.

5 KINDERRECHTEN

5.1 Kinderrechtenkader

Onderhavige casus zal worden getoetst aan het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Naast dit verdrag zijn tevens aanverwante internationale verdragen en regelgeving van toepassing. Alle relevante bepalingen zijn opgenomen in de bijlage.

Bij iedere beslissing aangaande het kind dient het belang van het kind de eerste overweging te zijn (art. 3 IVRK), het kind gelijk te worden behandeld (art. 2 IVRK), het ontwikkelingsperspectief te worden meegenomen (art. 6 IVRK) en het kind betrokken te worden bij de beslissing (art. 12 IVRK). Dit zijn de vier kernartikelen die moeten worden toegepast in onderlinge samenhang met elkaar en de andere in het IVRK opgenomen artikelen. In onderhavige casus is dat artikel 37 en artikel 40 IVRK, waarop hieronder wordt ingegaan. De artikelen uit het IVRK zijn van toepassing op alle soorten beslissingen en op elk niveau van besluitvorming, ongeacht of de beslissing wordt genomen door een overheids- dan wel particuliere instelling. Bij iedere beslissing of actie dient systematisch te worden afgewogen wat de gevolgen zijn voor de rechten en belangen van het kind.⁶ Bij conflicterende belangen dient het belang van het kind het zwaarst mee te wegen.

Een terughoudend gebruik van voorarrest, is het uitgangspunt van het jeugdstrafrecht.⁷ De beslissing tot in verzekeringstelling dient bij kinderen en jongeren tot 18 jaar pas te worden ingezet als uiterste maatregel (art. 37 IVRK en Guidelines on Childfriendly Justice, par. 19). Bij de overweging om over te gaan tot in verzekeringstelling, geldt er een inspanningsplicht om alternatieven toe te passen (Havana Rules, par. 17). De in verzekeringstelling zelf dient voor de kortst mogelijke duur plaats te vinden, waarbij de waardigheid en eerbied van de minderjarige in ogenschouw genomen dient te worden. Daarnaast dienen minderjarige verdachten gescheiden te zijn van volwassenen (art. 37 IVRK en Guidelines on Childfriendly Justice, par. 20).

Uit het IVRK en General Comment no. 10 volgt dat er voldoende alternatieven beschikbaar moeten zijn voor vrijheidsbeneming. Alternatieven zijn bijvoorbeeld begeleiding en toezicht. In het contact met minderjarige verdachten zal vanuit politie en justitie er alles aan gedaan moeten worden schade voor de minderjarige te voorkomen door rekening te houden met de omstandigheden van de zaak. Ook is de toepassing van bepaalde maatregelen verboden, zoals afzondering en plaatsing in een donkere cel (art. 40 IVRK, Beijing rules, par. 10.3 en Havana rules, par. 67).⁸

Op grond van deze bepalingen mag verwacht worden dat in verzekeringstelling alleen wordt toegepast als ultimum remedium, dat bij iedere beslissing met betrekking tot een in verzekeringstelling gemotiveerd wordt waarom een kind na het politieverhoor langer

⁶ S. Detrick, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, The Hague: Kluwer Law International and Martinus Nijhoff Publishers 1999, p. 91.

⁷ CRC/C/NLD/C/3, 30 januari 2009, par. 77 en Meuwese, S., Blaak, M., Kaandorp, M. *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2015, p. 840.

⁸ Meuwese, S., Blaak, M., Kaandorp, M. *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2015, p. 832.

vastgehouden moet worden, waarom alternatieve maatregelen niet voldoen en waarom de belangen van het onderzoek in dat geval prevaleren boven de belangen van het kind.

Voor iedere minderjarige verdachte geldt de onschuldpresumptie. Een minderjarige in een politiecel dient te worden behandeld met menselijkheid en eerbied voor de waardigheid, waarbij rekening moet worden gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd (Explanatory memorandum Guidelines on Childfriendly Justice, par. 39 en 50). Minderjarigen hebben recht om tijdens de hechtenis alle nodige zorg te ontvangen op sociaal, psychologisch, medisch en lichamelijk vlak, evenals ondersteuning op het gebied van onderwijs en beroepsleiding, waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd, geslacht en persoonlijkheid (art. 37 sub b en c en Beijing Rules, par. 13.5). Het belang van een menselijke en behoorlijke behandeling van minderjarigen kan expliciet gelezen worden in artikel 37 IVRK: "*De Staten die partij zijn, waarborgen dat: ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd.*" Voorts staat expliciet in artikel 37 IVRK genoemd: "*Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen (..).*"

Uit onderzoek blijkt dat het verblijf in een politiecel voor minderjarigen toch al als een straf kan worden ervaren. De omgeving is sober en insluiting gaat gepaard met vergaande beperkingen. Er is weinig bewegingsvrijheid, de dagen worden grotendeels alleen doorgebracht en er is weinig toegang tot voorzieningen, zoals onderwijs. Daarnaast is de manier waarop minderjarigen worden bejegend ook van grote invloed op het gedrag. Na de aanhouding zijn minderjarige verdachten vaak onzeker en gestrest. Ze weten immers niet wat hen te wachten staat, voelen zich geïntimideerd en onder druk staan. Deze omstandigheden kunnen in de weg staan voor een menselijke en behoorlijke behandeling van de minderjarigen. De impact kan voor het ene kind groter zijn dan het andere kind naar gelang de persoonlijke omstandigheden.⁹

Voorts voorziet de Nederlandse wet niet in een bepaling die aangeeft dat minderjarigen gescheiden van volwassenen in een cellencomplex dienen te worden geplaatst, tenzij het in het belang van het kind is dit wel te doen. In de protocollen die van toepassing zijn op de verzorging van de arrestanten in een cellencomplex, worden weinig regels gewijd aan hoe de behandeling van minderjarigen dient te geschieden. Zoals eerder aangegeven breidt dit zich langzaam een beetje uit. Onder andere door de nieuwe richtlijnen uit 2016. Daarnaast geldt intern vaak de afspraak dat minderjarigen zoveel mogelijk worden gescheiden van volwassenen.¹⁰

⁹ "Een paar nachties in de cel", Defence for Children, Berger, M. & C. van der Kroon, 2011, p.80.

¹⁰ "Een paar nachties in de cel", Defence for Children, Berger, M. & C. van der Kroon, 2011, p. 89-97.

5.2 Eerder onderzoek

In 2015 is eerder onderzoek gedaan door De Kinderombudsman naar de toepassing van inverzekeringstelling bij minderjarigen. In dat onderzoek werd geconstateerd dat alternatieven voor een inverzekeringstelling niet of onvoldoende gebruikt werden.

In dit onderzoek heeft De Kinderombudsman een aantal aanbevelingen gedaan. Een aanbeveling is dat als besloten wordt over te gaan tot inverzekeringstelling deze beslissing dient te worden voorzien van:

- een motivering waarin de belangen van de minderjarige worden afgewogen tegen de belangen binnen het strafrecht;
- een motivering waarin wordt aangegeven waarom een alternatief geen optie is.¹¹

Naar aanleiding van dit rapport heeft de minister van Veiligheid en Justitie op 4 februari 2016 een schriftelijke reactie gegeven. In deze reactie geeft de minister onder andere aan:

- dat hij het belang onderschrijft dat opsluiting van minderjarigen als uiterste maatregel dient te worden toegepast;
- er rekening dient te worden gehouden met de leeftijd van de minderjarige;
- het beleid van de politie en het OM is om bij zaken waarin wordt overgegaan tot inverzekeringstelling – zeker bij verdachten jonger dan 16 jaar – in overweging te nemen of de inverzekeringstelling thuis of elders kan worden doorgebracht;
- het uitgangspunt is dat de verblijfsduur van minderjarigen in politiecellen niet langer moet duren dan strikt noodzakelijk;
- steeds een zorgvuldige afweging plaatsvindt voordat tot een inverzekeringstelling wordt besloten.

Daarnaast wordt door de minister aangegeven dat het OM en de politie met elkaar de mogelijkheid verkennen hoe de belangenafweging bij het in verzekering stellen van minderjarigen beter inzichtelijk kan worden gemaakt en dat hij samen met de politie en het OM de toepassing van alternatieven voor inverzekeringstelling wil bevorderen.

Voor het verblijf in de politiecel geeft de minister aan dat:

- Bij de bejegening van de minderjarige rekening wordt gehouden met de leeftijd.
- Minderjarigen niet samen met volwassenen in dezelfde cel verblijven en niet tegelijkertijd worden gelucht.
- Er per kindgerichte cel slechts één minderjarige arrestant mag worden ingesloten.
- Er jeugdlectuur beschikbaar is voor de minderjarige in de politiecel.
- De minderjarige de huisregels krijgt op het politiebureau in begrijpelijke taal.

5.3 Veranderingen

General Comment no. 14 van het Kinderrechtencomité is - naast de reeds beschikbare uitwerkingen - een nadere uitwerking van artikel 3 IVRK om het belang van het kind vast

¹¹ "Een nacht in de cel", een onderzoek naar aanleiding van een klacht over het Openbaar Ministerie te Amsterdam en aanverwante signalen, KOM00074/2015, 30 maart 2015.

te stellen. Ten tijde van de inverzekeringstelling van Bloem was General Comment no. 14 nog niet van kracht.¹² Dit laat overigens onverlet dat artikel 3 IVRK en de hieruit voortvloeiende rechten onverkort van kracht waren ten tijde van de inverzekeringstelling van Bloem.

In het kort komt het erop neer dat er een BIC-assessment dient te worden afgenomen om het belang van het kind vast te stellen. Hierbij dient minimaal te worden meegenomen:

- De mening van het kind.
- De unieke identiteit van het kind.
- Waar mogelijk behoud van de familie/sociale context en bij scheiding contacten met de familie.
- Er dient rekening te worden gehouden met de zorg, bescherming en veiligheid voor het kind.
- De mate van kwetsbaarheid.
- Het recht op gezondheid.
- Het recht op onderwijs.

In de bijlage is verder uiteengezet op welke manier General Comment no. 14 kan worden toegepast bij iedere beslissing aangaande een kind.

Inmiddels zijn er ook verbeteringen doorgevoerd met betrekking tot de inverzekeringstelling van minderjarigen. De nieuwste versie van het Landelijk Reglement Arrestantenzorg is geldig vanaf 14 juni 2016. Hierin is een hoofdstuk opgenomen, welke geheel betrekking heeft op minderjarigen. Hierin zijn onder andere de wijzigingen verwerkt waar de politiechef aan refereert in zijn reactie op onderhavig onderzoek. In de bijlage is dit hoofdstuk uit het Landelijk Reglement opgenomen.

¹² CRC/C/GC/14, 29 mei 2013, par 52-79.

6 BEOORDELING

De klachten zullen worden beoordeeld naar de ten tijde van het plaatsvinden van de inverzekeringstelling geldende (internationale) wet- en regelgeving, richtlijnen en protocollen.

6.1 Klacht 1

Verzoekster en haar dochter klagen erover dat de dochter ten onrechte in verzekering is gesteld en er geen alternatieven zijn onderzocht.

Naar aanleiding van het onderzoek blijkt dat de politie aangeeft het belang en de leeftijd van het kind mee te nemen in de beslissing voorafgaand aan de plaatsing van een minderjarige in een politiecel. Echter uit de overgelegde stukken blijkt niet dat er is gekeken naar factoren zoals de persoonlijke situatie van Bloem, haar leeftijd en kwetsbaarheid. Evenmin blijkt dat informatie hieromtrent – zoals het vroeghulprapport – hierin is meegenomen. De Kinderombudsman vindt het verder opmerkelijk dat er twee maanden zijn verstreken tussen het moment van het getuigenverhoor en het moment van aanhouding buiten heterdaad. Uit het onderzoek is ook niet gebleken of en in hoeverre dit een rol heeft gespeeld in de beslissing tot inverzekeringstelling.

Alles overwegende kan De Kinderombudsman hier inhoudelijk dan ook geen uitspraken over doen. De motivering waarom het onderzoeksbelang prevaleert boven het belang van Bloem ontbreekt echter. In die zin acht De Kinderombudsman het eerste deel van klacht 1 op basis van artikel 3 en artikel 37 IVRK gegrond.

Voorts blijkt uit het onderzoek dat er niet is onderzocht of alternatieven voor de inverzekeringstelling konden worden toegepast. Uit gesprekken met de politie is naar voren gekomen dat bij de beslissing om over te gaan tot een inverzekeringstelling het onderzoeksbelang en de betrokkenheid van familieleden hebben meegespeeld. De Kinderombudsman miskent niet dat deze factoren van belang zijn, echter laat dit onverlet dat er gekeken dient te worden naar de mogelijkheden voor alternatieven. Nu niet blijkt dat dit is onderzocht, is niet voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit het IVRK om de belangen van het kind systematisch af te wegen, waaronder het recht dat vrijheidsbeneming als ultimum remedium wordt toegepast. De Kinderombudsman acht op basis van artikel 3 en artikel 37 IVRK het tweede deel van klacht 1 gegrond.

6.2 Klacht 2

Verzoekster en haar dochter klagen erover dat onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de dochter door kleding en studieboeken niet – althans pas vlak voordat zij weer naar huis mocht – aan haar dochter te overhandigen.

In het geval van Bloem kreeg zij pas vlak voor vertrek op de laatste dag de spullen die haar moeder had gebracht.

De impact van een inverzekeringstelling is groot. Met het oog hierop vindt De Kinderombudsman dat de omstandigheden binnen het politiecellencomplex zo kindvriendelijk mogelijk moeten zijn. Het goed informeren van kinderen over hun rechten binnen het cellencomplex en voorzien in spullen die nodig zijn om het dagelijkse leven zo

veel mogelijk uit te kunnen oefenen, dragen hieraan bij. De Kinderombudsman kan zich voorstellen dat het niet altijd mogelijk is om goederen onverwijld over te dragen aan een arrestant, maar vertraging van een dag is niet acceptabel in het licht van het IVRK. De Kinderombudsman acht de handelingen van klacht 2 in strijd met artikel 37 en artikel 40 uit het IVRK. De klacht is gegrond.

6.3 Klacht 3

Verzoekster en haar dochter klagen erover dat er onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de dochter met betrekking tot de plaatsing van haar in de observatiecel en dat die plaatsing niet noodzakelijk was.

Uit de stukken van het klachtdossier blijkt dat Bloem op 18 januari 2012 om 11.14 uur in een observatiecel geplaatst, omdat zij suïcidale neigingen had. Om 20.23 uur is Bloem bezocht door een arts. Verzoekster klaagt erover dat er geen rekening is gehouden met de leeftijd van Bloem met betrekking tot de plaatsing en dat de plaatsing niet noodzakelijk was. Voorts zijn er klachten over de omstandigheden in de politiecel. De wc (deze spoelde spontaan door) en het licht stond constant aan in verband met de camerabewaking. Dit heeft het verblijf in de observatiecel nog onaangener en angstiger gemaakt.

Uit het onderzoek is niet duidelijk geworden wat nu precies de status van de cel is geweest gedurende het verblijf van Bloem. Immers toen gold de nieuwe richtlijn nog niet omtrent het noteren van klachten van minderjarigen. Tijdens het onderzoek is wel naar voren gekomen dat tussen de periode van de plaatsing in de observatiecel en de komst van de arts een tijdsverschil zat van ruim negen uur. Er kan van worden uitgegaan dat de reden tot plaatsing in de observatiecel, zeer ingrijpend is voor de minderjarige. Samen met de onzekerheid en stress die de hechtenis met zich meebrengt, is een bezoek van een arts negen uur later geen kindvriendelijke omstandigheid. Er is hierbij onvoldoende rekening gehouden met de leeftijd van Bloem. Op basis hiervan acht De Kinderombudsman het eerste deel van klacht 3 op grond van artikel 37 IVRK gegrond.

Uit het onderzoek is voorts gebleken dat er een gebrek is aan stukken die de beslissing tot plaatsing in de observatiecel onderbouwt. De Kinderombudsman kan hierdoor niet beoordelen of de plaatsing in een observatiecel noodzakelijk was. De Kinderombudsman onthoudt zich dan ook van een oordeel over het tweede deel van klacht 3.

Het van belang in overweging mee te geven dat voor het plaatsen van een kind in een observatiecel een belangenafweging moet plaatsvinden en dat deze observatiecel moet voldoen aan kindvriendelijke eisen. Indien daar in het geval van Bloem geen sprake van is geweest, had dit reden kunnen zijn om de gehele klacht gegrond te verklaren.

6.4 Klacht 4

Verzoekster en haar dochter klagen erover dat er onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de dochter met betrekking tot het zoveel mogelijk scheiden van minderjarigen van volwassenen.

In het politiecellencomplex waar Bloem verbleef is er geen aparte afdeling voor minderjarige verdachten. Het politiecellencomplex is gehorig en tot in de cellen dringt geluid door, wat ervoor gezorgd heeft dat Bloem andere volwassen verdachten kon horen. Dit heeft haar zeer angstig gemaakt. Naar aanleiding hiervan heeft de politie Bloem naar een andere verdieping verplaatst om op die manier tegemoet te komen aan het lawaai veroorzaakt door de andere ingesloten. Dit was echter geen oplossing om Bloem geheel te ontzien van het geluid van de volwassenen en de angst die dit met zich meebracht.

Hoewel De Kinderombudsman ziet dat binnen de mogelijkheden de politie heeft getracht Bloem te ontzien, is het feit dat zij als minderjarige verdachte niet kan worden ingesloten op een van volwassenen gescheiden afdeling, een schending van artikel 37 IVRK. De Kinderombudsman acht de klacht dan ook gegrond.

7 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Alles overwegende is De Kinderombudsman van oordeel dat de klachten 1, 2 en 4 gegrond zijn. Klacht 3 acht De Kinderombudsman deels gegrond, waarbij wordt aangegeven dat met het oog op artikel 37 IVRK er sprake dient te zijn van een zo kindvriendelijk mogelijke behandeling en kindvriendelijk mogelijke omstandigheden. De Kinderombudsman erkent dat er inmiddels meer kindvriendelijke richtlijnen zijn voor het verblijf van een minderjarige in een politiecel, die niet golden ten tijde van het verblijf van Bloem.

Een zeer belangrijk element naar aanleiding van de klachten, is de beslissing tot in verzekeringstelling. Hiertoe verwijst De Kinderombudsman naar een aanbeveling, welke in een eerder rapport is gedaan d.d. 15 maart 2015. De aanbeveling luidt: *"stel een standaard werkwijze vast voor zaken van minderjarigen waarin een in verzekeringstelling wordt overwogen. Maak daar onderdeel van dat op schrift, concreet en gespecificeerd de belangen van de minderjarigen worden afgewogen tegen de belangen binnen het strafrecht. Ook dienen daarbij alternatieven voor de in verzekeringstelling en/of het verblijf op een politiebureau te worden onderzocht."* De Kinderombudsman blijft bij deze aanbeveling en blijft de ontwikkelingen naar aanleiding van de reactie van de minister van Veiligheid en Justitie volgen.

De Kinderombudsman,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw

8 RELEVANTE LITERATUUR EN WET- EN REGELGEVING

Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.

2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.

2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden verhoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of vangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;
- c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld beslissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 40

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.

2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:

- a. geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;
- b. ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:

I - dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;

II - dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat het juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;

III - dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;

IV - dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

V - indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;

VI - dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikte taal niet verstaat of spreekt;

VII - dat zijn of haar privéleven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.

General Comment No. 10 (2007) on the Convention of the Rights of the Child

10. In all decisions taken within the context of the administration of juvenile justice the best interest of the child should be a primary consideration. Children differ from adults in their physical and psychological development and their emotional and educational needs. These and other differences (...) require a different treatment for children.

B. Interventions/diversion (see also section E below)

22. Two kinds of interventions can be used by the State authorities for dealing with children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law: measures without resorting to judicial proceedings and measures in the context of judicial proceedings. The Committee reminds States parties that utmost care must be taken to ensure that the child's human rights and legal safeguards are thereby fully respected and protected.

23. Children in conflict with the law, including child recidivists, have the right to be treated in ways that promote their reintegration and the child's assuming a constructive role in society (art. 40 (1) of CRC). The arrest, detention or imprisonment of a child may be used only as a measure of last resort (art. 37 (b)). It is, therefore, necessary - as part of a comprehensive policy for juvenile justice - to develop and implement a wide range of measures to ensure that children are dealt with in a manner appropriate to their well being, and proportionate to both their circumstances and the offence committed. These should include care, guidance and supervision, counselling, probation, foster care, educational and training programmes, and other alternatives to institutional care (art. 40 (4)).

E. Interventions in the context of judicial proceedings

28. When judicial proceedings are initiated by the competent authority (usually the prosecutor's office), the principles of a fair and just trial must be applied (see section D below). At the same time, the juvenile justice system should provide for ample opportunities to deal with children in conflict with the law by using social and/or educational measures, and to strictly limit the use of deprivation of liberty, and in particular pretrial detention, as a measure of last resort. In the disposition phase of the proceedings, deprivation of liberty must be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time (art. 37 (b)). This means that States parties should have in place a well-trained probation service to allow for the maximum and effective use of measures such as guidance and supervision orders, probation, community monitoring or day report centres, and the possibility of early release from detention.

29. The Committee reminds States parties that, pursuant to article 40 (1) of CR0, reintegration requires that no action may be taken that can hamper the child's full participation in his/her community, such as stigmatization, social isolation, or negative publicity of the child. For a child in conflict with the law to be dealt with in a way that promotes reintegration requires that all actions should support the child becoming a full, constructive member of his/her society.

F. Deprivation of liberty, including pretrial detention and post-trial incarceration

78. Article 37 of CRC contains the leading principles for the use of deprivation of liberty, the procedural rights of every child deprived of liberty, and provisions concerning the treatment of and conditions for children deprived of their liberty.

Basic principles

79. The leading principles for the use of deprivation of liberty are: (a) the arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time; and (b) no child shall be deprived of his/her liberty unlawfully or arbitrarily.

80. The Committee notes with concern that, in many countries, children languish in pretrial detention for months or even years, which constitutes a grave violation of article 37 (b) of CRC. An effective package of alternatives must be available (see chapter IV, section B, above), for the States parties to realize their obligation under article 37 (b) of CR0 to use deprivation of liberty only as a measure of last resort. The use of these alternatives must be carefully structured to reduce the use of pretrial detention as well, rather than "widening the net" of sanctioned children. In addition, the States parties should take adequate legislative and other measures to reduce the use of pretrial detention. Use of pretrial detention as a punishment violates the presumption of innocence. The law should clearly state the conditions that are required to determine whether to place or keep a child in pretrial detention, in particular to ensure his/her appearance at the court proceedings, and whether he/she is an immediate danger to himself/herself or others. The duration of pretrial detention should be limited by law and be subject to regular review.

81. The Committee recommends that the State parties ensure that a child can be released from pretrial detention as soon as possible, and it necessary under certain conditions. Decisions regarding pretrial detention, including its duration, should be made by a competent, independent and impartial authority or a judicial body, and the child should be provided with legal or other appropriate assistance.

United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived of their Liberty: "Havana Rules", 14 December 1990

17. (...) Detention before trial shall be avoided to the extent possible and limited to exceptional circumstances. Therefore, all efforts shall be made to apply alternative measures.

67. All disciplinary measures constituting cruel, inhuman or degrading treatment shall be strictly prohibited, including corporal punishment, placement in a dark cell, closed or solitary confinement or any other punishment that may compromise the physical or mental health of the juvenile concerned.(...)

United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules"), 29 november 1985

10.3 Contacts between the law enforcement agencies and a juvenile offender shall be managed in such a way as to respect the legal status of the juvenile, promote the well-being of the juvenile and avoid harm to her or him, with due regard to the circumstances of the case.

13.5 While in custody, juveniles shall receive care, protection and all necessary individual assistance - social, educational, vocational, psychological, medical and physical - that they may require in view of their age, sex and personality.

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, 17 november 2010

19. Any form of deprivation of liberty of children should be a measure of last resort and be for the shortest appropriate period of time.

20. When deprivation of liberty is imposed, children should, as a rule, be held separately from adults. When children are detained with adults, this should be for exceptional reasons and based solely on the best interests of the child. In all circumstances, children should be detained in premises suited to their needs.

Explanatory memorandum

39. Respecting dignity is a basic human rights requirement, underlying many existing legal instruments.²⁶ Although various provisions of the United Nations Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime are relevant in this context, particular attention should be paid to its statement that "every child is a unique and valuable human being and as such his or her individual dignity, special needs, interests

50. In every individual case, from the very first contact with the justice system and on each and every step of the way, all relevant and necessary information should be given to the child.³³ This right applies equally to children as victims, alleged perpetrators of offences or as any involved or affected party.³⁴ Although it is not always practical to provide information at the beginning of the child's involvement with the competent authorities, this should be done as soon as possible. However, there might be situations where information should not be provided

General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)

Hoe wordt het belang van het kind vastgesteld? Het vaststellen van het belang van het kind kan door middel van een BIC-assessment. Uit General Comment no. 14 volgt waaraan er getoetst dient te worden. Deze toets dient op elk niveau van besluitvorming te worden uitgevoerd bij iedere individuele zaak door onafhankelijke professionals en bij voorkeur door een multidisciplinair team. Daarbij zal rekening moeten worden gehouden met de specifieke omstandigheden en ontwikkelingsmogelijkheden van het kind. Ook wordt bekeken wat de besluiten voor gevolgen hebben voor de minderjarige, nu en in de toekomst.

Om het belang van het kind vast te stellen zal minimaal moeten worden meegenomen:

- de mening van het kind;
- de unieke identiteit van het kind;
- waar mogelijk behoud van de familie/sociale context en bij scheiding contacten met de familie;
- er dient rekening te worden gehouden met de zorg, bescherming en veiligheid voor het kind;
- de mate van kwetsbaarheid;
- het recht op gezondheid;
- het recht op onderwijs.

Nationale Politie Landelijke Reglement Arrestantenzorg (14 juni 2016)

(...)

5. Minderjarigen

Bij een ingeslotene die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, wordt expliciet rekening gehouden met de wensen en behoeften van de ingeslotene.

5.1 Bijzondere bepalingen m.b.t. minderjarige arrestanten

Minderjarige arrestanten worden gescheiden van volwassen ingeslotenen.

Per cel wordt één minderjarige arrestant ingesloten.

Minderjarige arrestanten worden zoveel als mogelijk ingesloten in kindvriendelijke cellen, tenzij het cellencomplex niet beschikt over kindvriendelijke cellen.

In dat geval wordt de minderjarige in de gelegenheid gesteld om minstens 2 maal per dag 2 uur te verblijven in een ophoudruimte.

De hulpofficier kan bepalen dat de nachtrust wordt genoten op een nader te bepalen adres.

5.2 Kennisgeving van insluiting van minderjarigen aan derden

Onverminderd het bepaalde in artikel 3.7 worden in het geval de ingeslotene minderjarig is, de wettelijk(e) vertegenwoordiger(s) zo spoedig mogelijk uit eigen beweging in kennis gesteld.

5.3 Bezoek advocaat / ouders / voogd

Ouders van minderjarigen hebben dezelfde rechten als een advocaat voor wat betreft het bezoek en telefonisch contact met hun minderjarig kind, zowel in frequentie als in duur.

De bezoekeruimte moet gelegenheid bieden tot fysiek contact (zonder beperkingen door bijv. een glaswand) tussen ouder en minderjarige, tenzij de omstandigheden zich daartegen verzetten.

Het bezoek dient zich te legitimeren, waarbij de personalia van de bezoekers in het bedrijfsprocessensysteem worden vermeld.

Onderzoek aan de kleding kan een voorwaarde zijn voor bezoek.

5.4 Speciale aandacht minderjarige arrestant

Tijdens iedere dienst wordt een arrestantenverzorger of een operationeel coördinator aangewezen die speciale aandacht en verantwoordelijkheid heeft voor minderjarige arrestanten.

De arrestantenverzorger of operationeel coördinator ziet er op toe dat in de bejegening rekening wordt gehouden met de verschillende categorieën minderjarigen (<12, 12-16 en 16-17 jaar).

5.5 Niet samen luchten

Minderjarige arrestanten worden niet samen gelucht met meerderjarige arrestanten.

5.6 Medische zorg minderjarigen

Onverminderd de bepalingen in artikel 4.3 wordt actief een arts geïnformeerd als een minderjarige met gedragscomplicaties in verzekering gesteld wordt en/of de nacht in een politiecellencomplex moet doorbrengen.

5.7 Roken minderjarigen

Aan minderjarigen wordt geen rookwaar verstrekt.

5.8 Lectuur/studiemateriaal

In ieder cellencomplex is jeugdlectuur beschikbaar. De minderjarige arrestant wordt er op gewezen dat gebruik kan worden gemaakt van jeugdlectuur.

Tenzij specifieke beperkingen zijn opgelegd, is het de in verzekering gestelde minderjarige arrestant toegestaan om studiemateriaal in zijn cel beschikbaar te hebben.

5.9 Informatievoorziening

Met inachtneming van het bepaalde in artikel 3.6 dienen de huisregels voor minderjarigen beschikbaar zijn in voor hen begrijpelijke bewoordingen.

5.10 Heenzending minderjarigen

Minderjarigen worden na heenzending opgehouden totdat zij kunnen worden overgedragen aan hun ouders of wettelijk vertegenwoordigers tenzij een hulpofficier van justitie anders beslist.

De duur van dit oponthoud, alsmede de personalia van degene die de minderjarige heeft opgehaald, worden in het bedrijfsprocessensysteem geregistreerd.